

Kōun Yamada

ZEN

POARTA AUTENTICĂ

Traducere din limba engleză:
BOGDAN BRUMĂ

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Cuvânt-înainte	5
Prefață la ediția în limba engleză	8
A doua prefață la ediția în limba engleză	10
Prefața autorului la ediția japoneză	12
Capitolul I: Suferința și omenirea de astăzi	15
Suferința umană	17
Ignorarea mortalității	19
Moralitatea modernă	20
Capitolul 2: Viziunea Zen	25
Spiritualitatea bazată pe credință și spiritualitatea bazată pe experiență	27
Terenul comun al non-existenței	29
Problema vieții și a morții	33
Capitolul 3: Principiul salvării în buddhismul Zen	35
Este Zenul o religie?	37
Ce este salvarea?	38
Perspective dualiste și non-dualiste	41
Iluminarea Zen	44
Vacuitatea	46
Vacuitatea sinelui	46
Vacuitatea tuturor lucrurilor	50
Vacuitatea subiectului și vacuitatea obiectului sunt una	52
Boala Zen a ideii de vacuitate	54
Capitolul 4: Cele trei mari scopuri ale Zenului	57
Dezvoltarea puterii de concentrare	59
Experiența Căii Supreme	62
Personalizarea Căii Supreme – Perfecționarea caracterului	73
Capitolul 5: Tipuri de practică Zen	79
Zenul obișnuit (Bompu Zen)	81
Mahayana sau Marele Vehicul Zen (Daijō Zen)	82
Vehiculul Suprem Zen (Saijōjō Zen)	84

Capitolul 6: Practicarea koan-ului și postura așezat	91
Studiul koan-ului – Zenul care vede prin cuvinte	93
Clasificarea koan-urilor	99
Koan-urile corpului Dharmei	103
Koan-uri care predau prin mijloace	105
Koan-uri care lămuresc cu ajutorul cuvintelor	106
Koan-uri dificil de trecut	108
Doar șederea – Zenul „Iluminării tăcute“	111
Capitolul 7: Găsirea unui Maestru autentic	117
Capitolul 8: Adâncimea iluminării	125
Cele Cinci Moduri de realizare ale lui Tōzan	132
Modul întoarcerii spre aceasta	132
Modul servirii	135
Modul realizării	137
Modul împărtășirii realizării	140
Modul de realizare fără realizare	142
Imaginile turmei de zece bivoli	144
Capitolul 9: Cauza și efectul ca un singur lucru	151
Capitolul 10: Fenomene înșelătoare	159
Introducere	161
Fenomene înșelătoare înainte de a vedea	
în propria natură	162
Fenomenele înșelătoare după vederea	
în propria natură	165
Capitolul 11: Credință, înțelegere, practică, realizare și personalizare	169
Credința	171
Înțelegerea	172
Practica	175
Realizarea	176
Personalizarea	180
Capitolul 12: Opt mari principii ale buddhismului Mahayana	183
Toate ființele sunt înzestrate în mod intrinsec cu natura de buddha	185
Ființele neiluminate se agață de un sine propriu	186
Viața continuă	187
Cauza și efectul sunt inevitabile	191

Buddhașii chiar există	195
Ființele conștiente și buddhașii interacționează	197
Sinele și celălalt nu sunt două lucruri diferite	200
Toate ființele sunt pe cale să devină buddhași	203
Capitolul 13: Despre întrevvedereea privată	207
De ce este necesară întrevvedereea privată	209
Atitudinea față de maestru	211
Cum să mergi la întrevvedereea privată	212
Capitolul 14: Trei condiții necesare practicii Zen	215
Capitolul 15: Practica Zen pentru oamenii de altă religie	221
Capitolul 16: Practica concretă a Zazenului	227
a) Aranjarea corpului	229
b) Reglarea respirației	234
c) Reglarea minții	236
Capitolul 17: Chestiuni practice	241
Șederea cu fața la perete	243
Unde să stai acasă	243
Mesele zilei și zazenul	244
Supravegherea somnului	245
Durata optimă a meditației în poziția așezat	245
Șederea pentru perioade mai lungi de timp	246
Meditația în mers	247
Măsurarea trecerii timpului în timpul zazenului	249
Numărul de sesiuni pe zi	249
Folosirea unui carnețel	251
Verificarea progreselor	251
Stabilirea obiectivelor	252
Pasiunea	253
Continuitate	254
Postfața traducătorului	258
Despre autor	263
Tabel de nume japoneze	264

CUVÂNT-ÎNAINTE

Sper că cititorii îmi vor ierta unele referiri la persoana mea, deoarece întâlnirea cu Yamada Kōun Roshi mi-a schimbat cu adevărat viața.

În 1972 trăiam în Honolulu, citeam cărți despre buddhism și îmi puneam întrebări despre experiența numită iluminare. Un prieten a aflat că lângă universitate se afla un mic centru Zen, așa că într-o seară am mers acolo, în recunoaștere. În timpul ceaiului de după *zazen*, ni s-a spus că un maestru Zen japonez urma să vină în weekendul următor, să conducă o retragere de meditație de șapte zile. Ne-am uitat unul la altul. Tare! Puteam să venim și noi? „Ei bine, cred că mai sunt câteva locuri disponibile...”

Din păcate – sau din fericire? –, niciunul dintre noi nu știa ce e un *sesshin*. Un pic de *zazen*, posibil, dar și să savurezi un ceai cu maestrul – poate în timp ce discutați despre natura trezirii.

A fost cea mai dificilă săptămână a vieții mele; și totuși, privind retrospectiv, a fost și cea mai bună. Încă îmi amintesc reacția mea când Yamada Roshi a apărut în acea primă noapte, să deschidă formal retragerea. A intrat în dojo, a mers până la altar, iar eu m-am gândit: dacă practica Zen te face să fii așa, atunci e pentru mine. Acel gând m-a ajutat să supraviețuiesc următoarelor șapte zile.

Deși nu am discutat despre aceasta, alții trebuie să fi experimentat ceva similar. Filosof fiind, mi-a fost destul de ușor să discut liber despre D.T. Suzuki și Alan Watts; dar să faci saltul la practica serioasă – stând efectiv pe o pernă și privind un perete ore în șir, fără oprire – cerea o motivație mai adâncă, iar Yamada Roshi o inspira.

Curând după acel prim *sesshin*, am descoperit *Cei trei stâlpi ai Zenului*, o carte editată de Philip Kapleau, care oferea o descriere detaliată a tipului de Zen predat de Yamada Roshi. Volumul

includea prelegeri introductive despre practica Zen, de Yasutani Haku'un, și transcrieri ale întrevederilor private (*dokusan*) cu practicanții. S-a dovedit că Yamada era succesorul lui Yasutani, ca lider spiritual al Organizației Sanbō Kyōdan (acum Sanbō Zen).

Cel mai interesante erau, totuși, „Experiențele contemporane ale Iluminării“, spre sfârșitul cărții. Prima relatare era a „domnului K.Y., om de afaceri japonez“. El citea într-un tren când a experimentat ceva despre care Dōgen a scris după propria sa trezire (citând un text chinezesc timpuriu): „Am realizat cu claritate că mintea nu este nimic altceva decât râurile și munții, și marele pământ vast, soarele, și luna și stelele“. În acea noapte domnul K.Y. s-a culcat mai târziu, apoi s-a trezit brusc și vorbele acestea i-au fulgerat în minte:

Deodată, am rămas ca lovit de fulger, iar în clipa următoare cerul și pământul s-au năruit și au dispărut. Instantaneu, ca talazurile, o fericire imensă s-a ivit în mine – un adevărat uragan de încântare, pe măsură ce râdeam tare și sălbatic: „Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Nu are niciun sens, niciun fel de sens! Ha, ha, ha!“: Cerul gol s-a despicat în două, apoi și-a deschis gura enormă și a început să râdă home-ric: „Ha, ha, ha, ha!“.

Domnul K.Y. era Kyōzō Yamada: Yamada Roshi.

Privind retrospectiv, pot spune că acest exemplu celebru al unui *satori* profund poate fi, de asemenea, problematic: o astfel de poveste dramatică poate încuraja „ideile despre rezultate“ și așteptări care să complice calea Zen a cuiva. Totuși, rămâne un memento de o valoare inestimabilă că iluminarea nu este o metaforă străveche, ci o posibilitate reală pentru noi astăzi. Suntem încurajați să nu avem așteptări prea mici.

În cele din urmă, am plecat din Hawaii, dar am ținut legătura cu Yamada Roshi. După ce am făcut câteva vizite la al său San'un Zendo din Japonia, m-a invitat să mă mut în Kamakura și să mă dedic intens și fără șovăială practicii Zen, inclusiv studiului *koan*-ului. Observându-l acasă, am fost și mai impresionat. Nu era nici călugăr, nici preot de templu, ci un mirean cu familie și

cu o slujbă solicitantă: administra un spital privat (soția sa, Kazue, era șef de secție).

Formau o echipă formidabilă. Își modificaseră casa pentru a face loc unui *zendo* capabil să primească numărul tot mai mare de studenți care veneau să practice cu el, mulți dintre ei fiind din străinătate; mai târziu, au adăugat un al doilea etaj, din nou pe propria lor cheltuială. Și niciodată nu a cerut un bănuț de la niciunul dintre noi: tot ce aștepta din partea noastră era să ne dedicăm serios practicii Zen.

Chiar și la o vârstă înaintată, avea un program solicitant: făcea naveta până la Tokyo aproape în fiecare zi, apoi oferea *dokusan* studenților, după care seara se întorcea. Singurul lucru care l-a încetinit a fost accidentul său – o căzătură urâtă – în timpul unei călătorii la Kyoto, care l-a imobilizat la pat până când a murit, un an mai târziu.

Yamada Roshi rămâne pentru mine cel mai bun exemplu al unui adevărat bodhisattva și în continuare el mă inspiră, ca un model despre cum să trăiești manifestând compasiune și fără egoism. Sunt îndatorat pentru totdeauna și tradiției Sanbō Zen, care continuă munca sa. Sunt recunoscător, de asemenea, pentru această ocazie de a adăuga aprecierea mea pentru învățăturile extrem de speciale conținute în *Zen: Poarta Autentică*. În nicio altă parte nu am întâlnit o înțelegere atât de clară și de pătrunzătoare a căii Zen. Este minunat că acest cufăr plin de comori este acum disponibil în limba engleză, pentru a motiva și călăuzi viitoarele generații de discipoli Zen din toată lumea.

David R. Loy Niwot
Colorado

PREFAȚĂ

LA EDIȚIA ÎN LIMBA ENGLEZĂ

În timpul anilor '70 și '80, un flux mic, dar constant de căutători non-japonezi au ajuns la San'un Zendo, în Kamakura, Japonia, pentru a se antrena în practica Zen sub îndrumarea lui Kōun Yamada Roshi. El și soția sa, Dr. Kazue Yamada, i-au întâmpinat în *shanga* japoneză cu căldură, ca pe niște rude, având grijă nu doar de nevoile lor spirituale, ci, nu de puține ori, și de cele materiale. O parte dintre acești căutători erau creștini sau evrei cărora *roshi* le-a îngăduit să continue liber practica propriei religii, fără nicio presiune de a deveni buddhiști. Într-o zi, Kōun Roshi a fost întrebat cum se putea împăca practica meditației Zen cu un fond creștin. El a răspuns: „Lasă-ți întrebările deoparte și practică zazen; îți vei găsi propriile răspunsuri.“ Și, cu timpul, pentru mulți s-a dovedit a fi adevărat. Într-adevăr, „dovada“ propriei sale experiențe i-a permis venerabilului maestru să îi accepte pe toți cei care veneau la el pentru îndrumare și să fie absolut convins că practica Zen îi putea ajuta.

Iluminarea profundă a lui Kōun Roshi se vedea strălucind în el. Era o prezență puternică și plină de compasiune, o persoană care trezea în mod firesc respectul și afecțiunea în cei care îl cunoșteau. Dorința sa cea mai mare era să îi ajute pe alții să găsească pacea privind în interiorul lor și înțelegând cine sunt. În această carte, el lămurește cum natura intrinsecă a oricărei ființe umane este „terenul comun“ unde oamenii de toate rasele, naționalitățile și credințele alcătuiesc o singură realitate. El ne învață că, prin practicarea Zenului și prin ajungerea la aceeași experiență ca Buddha Sakyamuni – realizarea lipsei de sine a tuturor ființelor –, putem transcende diferențele care ne separă și putem găsi pacea adevărată în inimile noastre și în această lume.

Zenul practicat astăzi în Vest provine din două surse: Zenul Sōtō al lui Shunryu Suzuki și al Centrului Zen din San Francisco; și Zenul Sanbō al lui Harada Dai'un și Yasutani Haku'un, care

împletesc fondul lor Zen Sôtō cu antrenamentul Rinzai într-un program bazat pe *koan*. Direcțiile de învățătură ale lui Robert Aitken și Philip Kapleau și, în parte, ale lui Taizan Maezumi – de exemplu – derivă din Zenul Sanbō, și în Vest succesorii acestor învățători depășesc cu mult suta. Ca succesori principali ai lui Yasutani, Kōun Yamada a fost conducătorul Organizației Sanbō Zen din 1970 până în 1989 și, prin urmare, influența sa în Zenul occidental a fost considerabilă.

Aceste două curente ale Zenului au fiecare o carte de căpătâi – *Cei trei Stâlpi ai Zenului* (1965) și cartea lui Suzuki *Mintea Zen, Mintea Începătorului* (1970)¹ – și acest fapt ar putea explica parțial importanța acestor filiații într-o cultură în care cărțile sunt un mod important de a răspândi idei. *Mintea Zen, Mintea Începătorului* este o colecție de cuvântări strălucite ale lui Suzuki; *Cei trei Stâlpi ai Zenului* este o compilație de texte Zen atât vechi, cât și noi, pertinente pentru metodele de antrenament ale Zenului Sanbō. Dar în afară de *Cei trei Stâlpi ai Zenului*, destul de puține din învățăturile scrise ale Zenului Sanbō sunt disponibile în limba engleză, iar în America de astăzi nu există mulți maeștri conectați direct cu această filiație, în ciuda influenței sale îndepărtate. *Zen: Poarta autentică*, propria introducere a lui Kōun Yamada în practica Zen, nu doar compensează într-o anumită măsură aceste deficiențe, ci, de asemenea, le oferă celor al căror Zen este conectat cu Kōun Roshi ocazia de a gusta apa de la sursă.

Suntem bucuroși să ajutăm la oferirea traducerii lui Paul Shepherd a cărții *Zen: Poarta autentică* cititorilor vorbitori de limbă engleză și suntem convinși că ne va ajuta pe toți să descoperim și să cunoaștem mai profund terenul comun al adevăratei noastre naturi interioare, teren comun care unește orice ființă și care este mesajul central al Zenului – ceea ce este foarte important în lumea dezbinată și rănită de astăzi.

Joan Rieck și Henry Shukman
New Mexico, USA

¹ Vezi *Mintea Zen, Mintea Începătorului*, trad. Marilena Constantinescu, Ed. Herald, București, 2013 – n.t.

ZEN

POARTA AUTENTICĂ

Capitolul 1

Suferința și omenirea de astăzi

SUFERINȚA UMANĂ

Când analizăm suferința omenirii în lumea modernă, ar fi, poate, de ajutor să amintim că în încercarea de a se elibera de ceea ce el a numit „cele patru suferințe” – nașterea, moartea, boala și bătrânețea – Buddha Shakyamuni și-a părăsit casa, pentru a căuta Calea, cu mai bine de două mii de ani în urmă. Suferința nu era doar a timpului său. Oamenii au trăit întotdeauna în suferință. Terminologia buddhistă se referă la această lume ca la *saha*, o expresie sanscrită care poate fi tradusă prin „lumea în care înduri” sau „ținutul în care înduri umilințe”. Această lume a noastră poate fi văzută ca un proces de îndurare a greutăților. Din momentul în care ne naștem și devenim conștienți și până când intrăm în mormânt, viețile noastre se confruntă cu un șir nesfârșit de dificultăți. Lăuntric, suferim din cauza unui număr infinit de pasiuni, iar în afară, din cauza unor lucruri ca frigul, căldura, războiul și foametea. Un verset străvechi spune:

*Necazurile vieții,
Necazurile vieții
Ferește-te de ele!*

Astăzi trăim într-un mediu mult mai complex decât cel din vremea lui Buddha. Ne îngrijorăm deoarece vrem să fim admiși la o școală bună, să găsim o slujbă decentă și să ne câștigăm traiul. Adaugă la aceste provocări blocajele în trafic, poluarea sonoră și degradarea aerului și apei, care contribuie la ridicarea tensiunii arteriale, la oroarea cancerului și la război. Abia dacă avem timp să ne tragem răsuflarea între o calamitate și următoarea. În mijlocul unei și mai intense lupte pentru existență, ajungem să fim presați de așteptările culturale care cer să ne reprimăm și să ne negăm. Ne trăim viețile asaltați de frici, de anxietăți în fața amenințărilor la adresa existenței noastre ca specie.

Pe deasupra, suferim din cauza condițiilor noastre materiale. Deși sărăcia acută este mai puțin gravă decât era odinioară în societățile industriale moderne, spaimele vieții nu au scăzut. În fiecare zi, oamenii sunt copleșiți de solicitări. În ciuda progreselor științei și tehnologiei și a progresului economic corespunzător, îngrijorarea privind viața materială încă face obiectul – ca în trecut – majorității problemelor umane. Indiferent de condiția noastră materială, un abis de suferință spirituală persistă. Înainte de a se sinucide, celebrul scriitor Akutagawa Ryūnosuke a lăsat un mesaj de adio, în care a scris: „Sunt hărțuit de o neliniște vagă, nedefinită“. Acest fel de neliniște spirituală, existentă dintotdeauna în toate timpurile și civilizațiile, ar putea fi considerată soarta umanității.

Poarta fără de poartă, un bine-cunoscut text Zen, prezintă *koanul* „Bodhidharma calmează mintea“:

Bodhidharma ședea cu fața la perete. Al Doilea Patriarh, stând în zăpadă, și-a tăiat mâna și a spus: „Mintea discipolului tău nu și-a găsit încă pacea. Te rog, Maestre, liniștește-o.“

Bodhidharma a zis: „Adu-mi mintea ta și o voi liniști.“

Patriarhul a răspuns: „Mi-am căutat mintea, dar nu am reușit niciodată să o găsesc“.

Bodhidharma a spus: „Tocmai ți-am liniștit mintea“.

Aici avem cheia fundamentală pentru a ne elibera de suferință. Dacă ar fi să ascultăm învățăturile unui maestru Zen – sau *teisho* – despre acest *koan* cu mintea liberă de prejudecăți și concepții, am putea atinge iluminarea pe loc. Doresc să mă apropiu de acest subiect treptat; totuși, nu-l voi examina în amănunt pe moment, ci doar voi sublinia că neliniștea a fost întotdeauna lângă noi. În *koanul* tocmai citat, Al Doilea Patriarh Zen, Eka Daishi, chinuit de aceeași neliniște, a tăiat rădăcina acelei suferințe când a auzit vorbele lui Bodhidharma și a atins eliberarea. Dar cu siguranță că nu doar el a simțit acea anxietate. Aceasta a existat de-a lungul istoriei omenirii.

Viața poate fi numită o etalare a tuturor formelor de suferință și anxietate. Totuși, cei mai mulți dintre noi nu încearcă în

mod serios să-și înfrunte neliniștea; în schimb, încercăm să scăpăm de ea, căutând să ne distragem temporar atenția, în lumea exterioară, prin alcool, jocuri de noroc, pariuri, aventuri sexuale, lumina neoanelor și bubuitul muzicii pe străzi.

Dar intoxicarea momentană a simțurilor nu va rezolva nici odată problema neliniștii spirituale; această neliniște este fără limite, o prăpastie fără fund. Când ne trezim din beție, continuăm să suferim de aceeași goliciune dezolantă, idioată, și nu putem găsi nimic care să o umple. Faimosul poet chinez Li Po a scris următoarele versuri:

Tai apa cu sabia mea și privesc cum curge înnoită.

Ridic cupa, să-mi înec durerea, dar ea, de asemeni, curge înnoită.

Într-o mod asemănător, pe măsură ce căutăm stimulii cei mai puternici, sentimentul inițial de gol se poate transforma în nihilism și în senzația că existența noastră este lipsită de sens.

Ignorarea mortalității

Negarea morții este o boală a epocii moderne. În afară de cei ce se confruntă cu iminența morții – cineva cu cancer incurabil, de exemplu –, majoritatea dintre noi ignoră moartea ca realitate clară și presantă. Probabil că de-a lungul istoriei am încercat să evităm faptul mortalității noastre. Totuși, în lumea noastră rapidă, suntem atât de implicați în rutinele zilnice, încât abia avem timp să ne gândim la mortalitatea noastră. Suntem conștienți undeva, într-un colț al minții, că toți vom muri, dar suntem incapabili să ne imaginăm cu adevărat momentul în care vom dispărea de pe suprafața pământului, fără nicio urmă.

Moartea li se întâmpla mereu altor oameni,

Ce surpriză să descopăr că sunt asemenea lor!

Sorori Shinzaemon, un curtean favorit de-al lui Hideyoshi, a scris acest verset comic, care satirizează perfect lipsa noastră de conștientizare a morții. Noi toți trecem prin viața de zi cu zi având un anumit scop în spatele acțiunilor noastre.

Dar, într-un anume fel, faptul că ne urmărim orbește, impulsiv, scopurile imediate nu este doar o răfuială cu moartea?

Oamenii aflați în funcții de conducere, în special în guvern și în domeniul finanțelor, care sunt suprasolicitați de un program epuizant, au puțin timp să reflecteze la viețile lor și să se confrunte cu propria moarte, care totuși se apropie neobosit, cu fiecare secundă ce zboară. Ar putea fi conștienți că zilele lor de muncă sunt un drum cu un singur sens, dar ei se gândesc la viață și la moarte ca la ceva ce îi privește pe alții. Totuși, indiferent cât de impresionante și de splendide le vor fi funeraliile, ce rost au acestea când ei vor muri, în cele din urmă?

În cinci mii de ani de istorie înregistrată a omenirii, cu apariția și căderea imperiilor, eroii fiecărei epoci și-au lăsat amprenta în moduri diferite. Totuși, în mai puțin de o mie de ani, realizările lor au dispărut în întregime. Alexandru cel Mare, Cezar, Toyotomi Hideyoshi – poveștile lor sunt toate la fel: când te uiți la ele din perspectiva veșniciei, realizările omenirii par atât de mici! Unde este adevăratul înțeles din spatele eforturilor lor? *Sutra de Diamant* ne spune:

Toate lucrurile sunt ca un vis, ca o fantomă, ca o bulă,
Ca o umbră,
Ele sunt ca roua, ca lumina fulgerului.

Desigur, trebuie să-i apreciem pe cei care au un scop în viață și care muncesc fără odihnă, zi și noapte, pentru realizarea acestui scop. E posibil ca eforturile lor să fie de ajutor familiei lor sau chiar țării. Totuși, indiferent cât de mărețe ar fi activitățile lor, indiferent cât efort este investit în ele, nu le putem stabili adevărata valoare până când nu le examinăm în lumina realității morții.

Moralitatea modernă

O altă boală ce hărțuiește umanitatea modernă este pierderea moralității. Nu voi uita niciodată o prelegere a bătrânului Koizumi Shinzō, celebrul educator și președinte al Catedrei de Economie de la Universitatea Keio. Discursul său se intitula „Pro-

blema moralității în timpurile moderne“ și voi face tot posibilul pentru a-l reproduce parțial aici:

Dacă mi s-ar da șansa să însoțesc un grup de studenți în timpul unei tabere de pregătire sportivă sau în timpul altui eveniment asemănător, trăind împreună cu ei pentru mai multe zile, aș vrea să le împărtășesc câteva lucruri. De exemplu: „Nu minți niciodată; fii întotdeauna onest. Fii neiertător cu tine însuși și cercetează-te“. Cu toate acestea, dacă un student mi-ar spune că nu are deloc intenția de a-mi urma sfatul sau de a da atenție vorbelor mele, nu aș putea insista că trebuie să facă tocmai contrariul, pe motiv că aceste lucruri sunt bune, corecte sau necesare. Nu aș putea să-i spun că trebuie să facă ce spun eu pentru că în acest fel și-ar îndeplini îndatoririle față de familia sa, ori că, procedând astfel, ar proteja structura societății, sau că ar trebui să facă așa deoarece aceste lucruri sunt bune în sine. Dacă ar fi să cercetăm filozofiile diferitelor perioade și civilizații, nu am fi în măsură să oferim niciun temei solid pentru a susține aceste lucruri.

Auzind vorbele sale, nu am putut să-mi rețin un suspin de surpriză. „Să fie acesta cu adevărat profesorul Koizumi Shinzō“, mi-am spus, „profesorul Familiei Imperiale și un personaj respectat în cercurile educaționale?“ Vorbele sale îmi sunau ca un fel de relativism sceptic. Dar nu mult după aceea am aflat că, la puțin timp înainte de acest discurs, profesorul Koizumi fusese botezat în religia creștină. După ce am mai reflectat, mi-am imaginat că, deși s-a abținut să o spună în public, profesorul se poate să fi avut în minte ideea că rădăcina virtuții nu poate fi găsită doar sprijinindu-te pe filozofie.

Nu minți niciodată; fii întotdeauna onest.

Fii neiertător cu tine însuși și cercetează-te.

Nu lua viața ființelor vii.

Cinstește-ți părinții.

Toate acestea sunt sentimente nobile, dar este necesar să aducem înapoi bazele morale pe temeiul cărora să putem preda astfel de lucruri.

Declinul moralității în lumea modernă nu se reduce doar la Japonia, ci este subiect de preocupare în multe părți ale lumii, în special în America de Nord și Europa. În Japonia, idealurile confucianiste, care au servit drept baze ale virtuții din timpul epocii samurailor, au continuat să aibă o influență până la înfrângerea Japoniei în cel de-al Doilea Război Mondial. Dar în timpul perioadei de după război, această bază etică și-a pierdut influența și nimic nu a apărut ca să o înlocuiască. Părinților japonezi de astăzi le lipsește un standard moral pe baza căruia să își crească copiii; profesorii le lipsește un jalon în a-și învăța studenții. Totuși, pacea și ordinea clădite pe moralitatea adevărată sunt bazele existenței noastre.

Constituția japoneză postbelică menționează drepturile și demnitatea indivizilor ca principii de bază. Însă nici constituțional și nici legal savanții nu au multe de spus când se confruntă cu această întrebare fundamentală: *De ce* posedă ființa umană o asemenea demnitate? Acesta se presupune a fi un adevăr evident. Conform Constituției, dreptul uman fundamental este libertatea: libertatea de a nu fi sclav, libertatea de vorbire, libertatea credinței și libertatea de a-și schimba domiciliul. În opoziție cu acest accent considerabil pus pe drepturi, anterioara Constituție Meiji considera că îndatoririle alcătuiesc structura sa de bază. Faptul că atenția s-a mutat asupra drepturilor a creat iluzia că drepturile fundamentale vin fără îndatoriri corespunzătoare.

Recunoașterea demnității individului a devenit, de asemenea, fundația pentru principiul egalității indivizilor. Egalitate înseamnă egalitate în fața legii: toți indivizii sunt tratați egal în fața legii și orice tratament discriminatoriu este interzis.

În trecut, ordinea în relații era dedusă nu din lege, ci din moralitatea tradițională.

Drept rezultat, egalitatea legală a indivizilor, proclamată de Constituție, a încălcat teritoriul moralității. Copiii cred că au dreptul de a refuza să urmeze sfatul adulților. Susținem că studenții și profesorii sunt egali; atunci, studenții se simt liberi să-și insulte profesorii și chiar să organizeze „tribunale improvizate“, unde îi apostrofează.

Dar sacralitatea și egalitatea indivizilor sunt, de fapt, două aspecte ale aceluiași lucru, separate aici în scopul explicării. Care este însă baza lor? Ce este acest unic lucru? De ce sunt ființele umane sacre și egale în fața legii?

În mod evident, această bază nu poate fi Constituția însăși. Nu am devenit sacri și egali numai deoarece Constituția ne proclamă astfel. De aici rezultă că este nevoie să clarificăm realitatea acelei inviolabilități și egalități. Altfel, libertatea și egalitatea garantate prin Constituție sunt doar niște concepte create de intelectul uman. În capitolele următoare, voi încerca să explic spiritualitatea buddhismului Zen și să arăt cum clarifică și stabilește acesta bazele sacralității și egalității noastre.